

EIROPAS CENTRĀLĀ BANKA

EUROSISTĒMA

Tautsaimniecības Biļetens

7/2020

Aktuālās tautsaimniecības un monetārās norises

Kopsavilkums

Jauni koronavīrusa (Covid-19) infekcijas uzliesmojumi atkal rada sarežģītas problēmas sabiedrības veselības jomā, kā arī euro zonas un pasaules tautsaimniecības un izaugsmes perspektīvai. Saņemtā informācija liecina, ka pēc spēcīgas (tomēr daļējas un nevienmērīgas) ekonomiskās aktivitātes atsākšanās vasaras mēnešos euro zonas tautsaimniecības atveseļošanās temps palēninās straujāk, nekā gaidīts. Covid-19 saslimšanas gadījumu skaita pieaugums un ar to saistīto ierobežojošo pasākumu pastiprināšana mazina ekonomisko aktivitāti, nosakot nepārprotamu tuvākā termiņa perspektīvas pasliktināšanos.

Lai gan saņemtie dati par pasaules tautsaimniecību liecina par spēcīgu ekonomiskās aktivitātes kāpuma atjaunošanos 3. ceturksnī, pieauguma temps samazinās. Pēc strauja sarukuma 2020. gada 1. pusgadā globālais apvienotais produkcijas izlaides iepirkumu vadītāju indekss (IVI), neietverot euro zonu, un biežāk sniegtie rādītāji 3. ceturksnī būtiski pieauga, taču septembrī tie stabilizējās. Papildus vājām darba tirgus perspektīvām patērētāju piesardzību veicina nenoteiktība. Arī pasaules tirdzniecība pēc 2. ceturksnī pieredzētā krasā un dziļā sarukuma 3. ceturksnī nozīmīgi atjaunojās. Globālās inflācijas līmenis saglabājās zems.

Aplūkojamā periodā euro uz nakti izsniegto kredītu vidējās procentu likmes indeksa (EONIA) nākotnes līkne pavirzījās nedaudz lejup un joprojām bija mazliet apvērsta. Neraugoties uz apvērsumu, līkne neliecina, ka tirgus nepārprotami paredz drīzu procentu likmju samazinājumu. Euro zonas valstu valdības ilgtermiņa obligāciju peļņas likmju starpības stabili samazinājās, paredzot turpmākus monetārās politikas un fiskālā atbalsta pasākumus. Kapitāla vērtspapīru cenu indeksi būtiski saruka, periodā notiekot apjomīgām svārstībām. Valūtas tirgos euro kurss ar tirdzniecības apjomu svērtā izteiksmē kopumā saglabājās stabils.

Pēc krasa sarukuma par 11.8% salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni 2020. gada 2. ceturksnī jaunākie dati liecina par strauju produkcijas izlaides apjoma kāpuma atjaunošanos euro zonā 3. ceturksnī. Tomēr notiekošajam koronavīrusa inficēšanās gadījumu kāpumam ir palēninoša ietekme uz īstermiņa perspektīvu, un tas, visticamāk, noteiks būtisku izlaides pieauguma tempa sarukumu gada pēdējā ceturksnī, par ko jau liecina jaunāko apsekojumu dati. Vienlaikus atveseļošanās dažādās nozarēs joprojām ir nevienmērīga. Pandēmija visvairāk skārusi pakalpojumu nozari, ko daļēji noteica nozares jutīgums pret sociālās distancēšanās pasākumiem. Raugoties nākotnē, ilgtspējīga atveseļošanās joprojām būs būtiski atkarīga no pandēmijas izplatības un no tā, cik veiksmīgas būs pandēmijas ierobežošanas politikas. Lai gan ar pandēmijas izplatību saistītā nenoteiktība, visticamāk, mazinās darba tirgus, patēriņa un ieguldījumu atveseļošanās intensitāti, labvēlīgiem finansēšanas nosacījumiem, ekspansīvai fiskālajai nostājai un globālās

aktivitātes un pieprasījuma pakāpeniskam kāpumam joprojām vajadzētu veicināt euro zonas tautsaimniecības attīstību.

Euro zonas SPCI gada inflācija septembrī samazinājās līdz -0.3% (augustā – -0.2%), atspoguļojot enerģijas, neenerģijas rūpniecības preču un pakalpojumu cenu norises. Pamatojoties uz pašreizējām un biržā tirgoto naftas nākotnes līgumu cenām un ņemot vērā, ka Vācijā uz laiku samazināta PVN likme, kopējā inflācija, visticamāk, līdz 2021. gada sākumam saglabāsies negatīva. Turklāt vāja pieprasījuma (īpaši tūrisma nozarē un ar ceļošanu saistītās nozarēs) ietekmē, kā arī zemāka darba samaksas spiediena un euro kursa kāpuma rezultātā tuvākā termiņa cenu spiediens saglabāsies neliels. Vidējā termiņā pieprasījuma atvēršanās, ko veicinās stimulējoša monetārā un fiskālā politika, radīs augšupvērstu spiedienu uz inflāciju. Uz tirgus instrumentiem un apsekojumiem balstītie ilgāka termiņa inflācijas gaidu rādītāji joprojām kopumā nav mainījušies un ir zemi.

Koronavīrusa pandēmija turpinājusi būtiski ietekmēt naudas un kredītu atlikumu rādītāju dinamiku euro zonā. Naudas rādītāji 2020. gada septembrī turpināja palielināties, un iekšzemes kredītu (joprojām galvenā naudas piedāvājuma kāpināšanas avota) atlikuma pieaugumu arvien vairāk veicināja Eurosistēmas veiktās valdības obligāciju neto iegādes. Savlaicīgie un apjomīgie monetāro, fiskālo un uzraudzības iestāžu kopš pandēmijas uzliesmojuma sākuma īstenotie pasākumi joprojām veicinājuši banku kredītu izsniegšanu euro zonas tautsaimniecībai ar labvēlīgiem nosacījumiem. Tomēr, kā liecina euro zonas banku veiktās kreditēšanas 2020. gada oktobra apsekojums, ņemot vērā paaugstinātu riska novērtējumu, bankas 2020. gada 3. ceturksnī noteikušas stingrākus kredītu standartus uzņēmumiem un mājsaimniecībām izsniegtajiem aizdevumiem.

Padomes kopš marta sākuma veiktie monetārās politikas pasākumi palīdz saglabāt labvēlīgus finansēšanas nosacījumus visās euro zonas nozarēs un jurisdikcijās, tādējādi sniedzot būtiski svarīgu atbalstu ekonomiskajai aktivitātei un vidēja termiņa cenu stabilitātes saglabāšanai. Vienlaikus pašreizējos apstākļos, kad riski pilnīgi noteikti ir lejuvērsti, Padome rūpīgi vērtēs saņemto informāciju, t.sk. attiecībā uz pandēmijas dinamiku, vakcīnu pieejamības izredzēm un valūtas kursa norisēm. Nākamās Eurosistēmas speciālistu decembra makroekonomiskās iespēju aplēses ļaus pamatīgi pārvērtēt tautsaimniecības perspektīvu un risku līdzsvaru. Pamatojoties uz atjaunoto novērtējumu, Padome atbilstoši pārkalibrēs tās instrumentus, lai reaģētu uz situācijas attīstību un nodrošinātu, ka finansēšanas nosacījumi joprojām būtu labvēlīgi – veicinātu tautsaimniecības atvēršanos un mazinātu pandēmijas negatīvo ietekmi uz prognozēto inflācijas attīstību. Tas sekmēs noturīgu inflācijas virzību uz tās mērķi atbilstoši simetriskuma principam.

Līdz tam laikam Padome nolēma vēlreiz apstiprināt savu stimulējošo monetārās politikas nostāju.

Padome nolēma nemainīt galvenās ECB procentu likmes. Tiek prognozēts, ka tās saglabāsies pašreizējā vai zemākā līmenī līdz brīdim, kad iespēju aplēšu periodā būs vērojama inflācijas perspektīvas stabila virzība uz līmeni, kas ir pietiekami tuvu, bet zem 2% , un šī virzība konsekventi atspoguļosies pamatinflācijas dinamikā.

Padome turpinās veikt iegādes pandēmijas ārkārtas aktīvu iegādes programmas (PĀAIP) ietvaros ar kopējo apjomu 1350 mljrd. euro. Šīs iegādes palīdzēs nodrošināt vēl vairāk stimulējošu vispārējo monetārās politikas nostāju, tādējādi palīdzot kompensēt pandēmijas lejupvērsto ietekmi uz prognozēto inflācijas tendenci. Iegādes arī turpmāk tiks veiktas elastīgi laika, aktīvu grupu un jurisdikciju dalījumā. Tas ļaus Padomei efektīvi novērst riskus, kas apdraud raitu monetārās politikas transmisiju. Padome veiks neto aktīvu iegādes PĀAIP ietvaros vismaz līdz 2021. gada jūnija beigām un jebkurā gadījumā līdz brīdim, kad Padome uzskatīs, ka koronavīrusa pandēmijas kritiskais posms ir beidzies. Padome atkārtoti ieguldīs PĀAIP ietvaros iegādāto un dzēšanas termiņu sasniegušo vērtspapīru pamatsummas maksājumus vismaz līdz 2022. gada beigām. Jebkurā gadījumā PĀAIP portfelis turpmāk tiks pārvaldīts tā, lai izvairītos no atbilstošas monetārās politikas nostājas traucējumiem.

Neto iegādes aktīvu iegādes programmas (AIP) ietvaros ar mēneša apjomu 20 mljrd. euro, kā arī papildu pagaidu neto aktīvu iegādes 120 mljrd. euro apjomā turpināsies līdz šā gada beigām. Padome joprojām paredz, ka mēneša neto aktīvu iegādes AIP ietvaros turpināsies tik ilgi, cik tas būs nepieciešams, lai nostiprinātu monetārās politikas procentu likmju stimulējošo ietekmi, un beigsies īsi pirms tam, kad Padome sāks paaugstināt galvenās ECB procentu likmes. Padome paredz arī turpmāk pilnībā atkārtoti ieguldīt to AIP ietvaros iegādāto un dzēšanas termiņu sasniegušo vērtspapīru pamatsummas ilgāku laiku pēc tam, kad tā būs sākusi paaugstināt galvenās ECB procentu likmes, un jebkurā gadījumā tik ilgi, cik tas būs nepieciešams, lai uzturētu labvēlīgus likviditātes apstākļus un bagātīgu stimulējošās monetārās politikas pasākumu apjomu.

Padome arī turpinās ar refinansēšanas operāciju palīdzību nodrošināt augstu likviditātes apjomu. Īpaši trešais ilgāka termiņa refinansēšanas mērķoperāciju kopums (ITRMO III) joprojām ir pievilcīgs banku finansējuma avots, tādējādi veicinot banku aizdevumus uzņēmumiem un mājsaimniecībām.

© Eiropas Centrālā banka, 2020

Pasta adrese 60640 Frankfurt am Main, Germany
Tālrunis +49 69 1344 0
Interneta vietne www.ecb.europa.eu

Visas tiesības rezervētas. Atļauta pārpublicēšana izglītības un nekomerciālos nolūkos, norādot avotu.
ECB Valde ir atbildīga par šā biļetena sagatavošanu. Tulkojumus sagatavo un publicē nacionālās centrālās bankas.

Šajā numurā iekļautie statistiskie dati atbilst stāvoklim 2020. gada 28. oktobrī.

ISSN 2363-3506 (interneta versija)

ES kataloga numurs QB-BQ-20-007-LV-N (interneta versija)